

Motion till riksdagen 2022/23:2118

av **Boriana Åberg (M)**

Offentliga upphandlingar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagen om offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

De offentliga upphandlingarna i Sverige är en högst väsentlig del av samhällsekonomin. En nivå som verkar vara relativt konstant över tiden. 2019 omfattade de dryga 800 miljarder kronor, vilket motsvarar 18 % av BNP. Årligen genomförs runt 18 000 upphandlingar, av 1 100 olika upphandlande myndigheter.

Syftet med lag (2016:1145) om offentlig upphandling är att tillvarata en rad olika samhällsintressen, främja kostnadseffektivt användande av skattemedel, främja fri rörlighet inom EU samt undanröja ageranden som begränsar konkurrens.

Komplexiteten i och tillämpningen av nuvarande lagstiftning riskerar dessvärre att leda till att dessa syften motverkas. Anbudsgivare avstår från att lämna anbud på grund av att anbudsprocessen är för arbetskrävande och utgången alltför osäker. Fler och fler anbudsgivare väljer helt bort att lämna anbud till offentlig sektor. Rädslan hos många upphandlare att göra fel leder till ett alltför ensidigt fokus på formellt bästa pris i stället för bästa totalekonomiska lösning, och långa skallkravlistor med mer eller mindre relevanta krav i stället för lämpligt utformade kravspecifikationer i upphandlingarna. Skallkrav som dessutom ofta inte följs upp.

Ett alldeles särskilt problem i sammanhanget har blivit de allt oftare förekommande överprövningarna av tilldelningsbeslut. Inom vissa branscher har det utvecklats en kultur där leverantörer som inte har vunnit upphandlingarna systematiskt överklagar besluten.

Enligt statistik från Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket avgörs 3 000 upphandlingsmål per år bara i förvaltningsrätten. Där är den genomsnittliga handläggningstiden fyra fem månader. För målen som tas upp av Högsta domstolen är handläggningstiden ytterligare minst ett år.

Detta innebär enorma samhällsekonomiska kostnader. Kostnader i form av arbetad tid hos såväl upphandlande myndigheter som anbudsgivare, processkostnader vid domstolarna, konsekvenserna av utebliven tillgång till varor och tjänster hos den upphandlande myndigheten, ofta med dyra ersättningsinköp som följd, friställning av personal eller t o m nedläggning av verksamhet hos anbudsgivare p g a utebliven order under långa processtider. Exempelen på dessa negativa effekter är många och möjligheterna att spara skattepengar enorma. Därför är en översyn av lagen om offentlig upphandling mycket angelägen.

Boriana Åberg (M)